

Ay-Toldı: Ey devletli hükümdar efendimizin adı niçin Kün-Togdı olmuştur?

Kün-Togdı: Âlim benim tabiatımı güneşe benzeterek bu adı verdi. Güneşe bak küçülmez, bütünlüğünü daima muhafaza eder, parlaklığı hep aynı şekilde kuvvetlidir. Benim tabiatım da ona benzer, doğruluk ile doludur ve hiçbir vakit eksilmez. İkincisi, güneş doğar ve bu dünya aydınlanır; aydınlığımı bütün halka eriştirir, kendinden bir şey eksilmez. Benim de hükmüm böyledir, ben ortadan kaybolmam; hareketim ve sözüm bütün halk için aynıdır.

Üçüncüsü, bu güneş doğunca yere sıcaklık gelir; o zaman binlerce renkli çiçekler açılır. Benim bu kanunum hangi memlekete erişirse, o memleket baştanbaşa taşlık ve kayalık dahi olsa, hep düzene girer. Güneş doğar, temiz veya kirli demeden, her şeye aydınlık verir; kendisinden bir şey eksilmez. Benim de hareketim tıpkı böyledir; herkes benden nasibini alır.

Kün-Togdı: Şimdi sen söyle vezirim, senin tabiatın, meziyetin nedir?

Ay Toldı: Benim kendim ve tabiatım bir geyiğe benzer. Seven ve isteyen beni kolay bulamaz; bulsa bile tutamaz ve çabuk kaybeder. Eğer beni bulan kimse tutup, bağlamayı iyi bilirse ben ondan kaçmam, bu muhakkaktır.

Kün-Togdı: Bağın nedir söyle, seni nasıl bir köstek ile bağlamalıdır?

Ay-Toldı: Beni bulan kimse mütevazı tabiatlı, alçak gönüllü ve tatlı dilli olmalıdır. Hiçbir vakit kötü ve çirkin işlere yaklaşmamalıdır.

Kün-Togdı: Peki, senin bu Ay-Toldı adın ne demektir?

Ay-Toldı: Benim adımlı ve bu tabiatımı hâkimler bir aya benzetirler. Ay doğarken, önce küçük doğar sonra gün geçtikçe büyür ve yükselir. Büyüyüp dolunay haline gelince, dünyaya ışık saçar ve dünya halkı onun aydınlığından faydalanır. Ay büyüyüp tamamlanarak en yüksek noktaya çıkınca tekrar eksilmeye başlar ve güzelliği gider. Onun parlaklığı azalır ve sonunda kaybolur, sonra tekrar küçük olarak doğar ve yine büyür. Benim de tabiatım bunun gibidir, bazen var bazen de yok olurum. İnsana saadet gelir meşhur olur, yeni ay gibi büyür ve parlaklığı artar.

Kün-Togdı: Ey Ögdülmiş, senin meziyetlerin nedir, baban Ay-Toldı öldüğü zaman sen küçük idin. Küçüklere yolu, izi babalar gösterir. Baban sana fazilet ve bilgi öğretmedi, ben de bu hususta sana pek yardım edemedim. Nasıl oldu da bunca fazilet sende toplandı; şimdi sen bana bunu söyle.

Ögdülmiş: Babam bana hayır dua etmiş idi; ben o dua ile yükselerek bu mevkiye ulaştım. Benim tabiatım günden güne gelişir. Benim tabiatım kıymetli olduğu için baştadır, üsttedir. Hareketim doğru ve itibarı büyüktür. Bu tabiatın nereye eli dokunsa orası düzelir. Keskin gözlü ve uzak görüşlüdür; sözü nereye erişse orası o söze uyar. Bu tabiat kör için gözdür, ölü vücut için can, dilsiz için sözdür.

Odgurmuş: Ey Ögdülmiş'im ben sana kendi bildiklerimi söyleyeceğim; sen bunları hakikat bil. Bu geçici zaman ve gününü boşuna sarf etme, her geçen gecen bir daha geri dönmeyecektir. Geçen günün boşuna geçerse sonunda pişman olursun, bu hayatı boşuna harcarsan, onu tekrar elde edemezsin. İster bin yıl yaşa, ister on sekiz, bir gün öleceksin; eser olarak iyi ad bırakmaya çalış. İster zengin ol, ister yoksul ve fakir, her geçen yıl, ay ve gün hayatı kemirmektedir. Büyüklük ve şöhretle başın ne kadar göklere yükselirse yükselsin, sonunda girip yatacağın yer kara toprağın altıdır.

KUTADGU BİLİĞ

Hayatın sonu (akıbet)

Adalet (kanun)

Mutluluk (saadet)

Akıl

Verilen diyaloglardan yola çıkarak, *Kutadgu Bilig* adlı eserde yer alan dört kahramanın temsil ettiği kavramları eşleştiriniz.

- (1) Kün-Togdı
- (2) Ay-Toldı
- (3) Ögdülmiş
- (4) Odgurmış

- (a) Akıl
- (b) Adalet
- (c) Hayatın sonu
- (d) Mutluluk